



# GLÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY

## DEPARTAMENT BADAŃ DEMOGRAFICZNYCH

### I RYNKU PRACY

00-925 WARSZAWA, al. Niepodległości 208

Tel. (022) 608 31 21, fax (022) 608 38 72, e-mail: Sekretariat-DRP@stat.gov.pl

<http://www.stat.gov.pl>

Warszawa, dnia 23.03.2017 r.

*Przedstawiamy Państwu dane ostateczne za 2016 rok dotyczące wyników bieżących badań demograficznych w zakresie:*

- ruchu naturalnego i migracji ludności, tj. dane ogólne o liczbie urodzeń, zgonów, nowo zawartych małżeństw, orzeczonych rozwodów i separacji oraz ogólnego salda migracji na pobyt stały, a także współczynniki w tym zakresie,
- liczby i struktury ludności zbilansowanej według stanu w dniu 31 grudnia.

*Dane dotyczą Polski ogółem (Tabl. 1- wraz z retrospekcją) oraz województw w podziale na ludność zamieszkałą w miastach i na wsi (Tabl. 2 i 3). Szersze informacje, np. dotyczące gmin imiennie lub szczegółowych korelacji tematycznych, będą upowszechniane sukcesywnie najpóźniej od połowy kwietnia br. – m.in. w bazie DEMOGRAFIA.*

*Dla przypomnienia – dane z tego zakresu zaprezentowane w końcu stycznia br., na konferencji prasowej Prezesa GUS, stanowiły wstępny szacunek. Dane bieżące należy traktować jako ostateczne.*

## LUDNOŚĆ w 2016 r.

W końcu 2016 r. **ludność Polski** liczyła **38433 tys.** osób, tj. o 4 tys. mniej niż rok wcześniej. **Tempo ubytku ludności wyniosło -0,01%**, co oznacza, że na każde 10 tysięcy mieszkańców Polski ubyla 1 osoba (w 2015 r. było to -0,11%, tj. ubyło - odpowiednio - 11 osób). Rok 2016 był piątym z kolei, w którym odnotowano spadek liczby ludności po obserwowanym wcześniej (w latach 2008-2011) wzroście.

Ogólna liczba ludności kraju jest kształtowana poprzez ruch naturalny i migracje zagraniczne. Zmniejszenie się w 2016 r. liczby ludności było spowodowane **ujemnym przyrostem naturalnym** - zarejestrowano o prawie 6 tys. mniej urodzeń niż zgonów. Tym samym **współczynnik przyrostu naturalnego** (liczony na 1000 ludności) był ujemny i wyniósł -0,2‰ (przed rokiem wynosił -0,7‰). Ubytek naturalny odnotowano w miastach (-10 tys.), natomiast na terenach wiejskich liczba urodzeń była wyższa o prawie 5 tys. niż liczba zgonów.

Drugim elementem wpływającym na liczbę ludności jest **saldo migracji zagranicznych definitywnych** (na pobyt stały) – w 2016 r. było dodatnie i wyniosło 1,5 tys.

W 2016 r. zarejestrowano **ponad 382 tys. urodzeń żywych** – o prawie 13 tys. więcej niż rok wcześniej. Współczynnik urodzeń wyniósł 9,9‰ i był wyższy o 0,3 pkt prom. w stosunku do poprzedniego roku, ale także o połowę mniejszy niż w 1983 r., tj. podczas ostatniego baby boom w Polsce (urodziło się wówczas 723 tys. dzieci). Tradycyjnie, natężenie urodzeń na wsi jest wyższe niż w miastach i w 2016 r. wyniosło 10,2‰, w miastach 9,8‰ - należy przy tym podkreślić, że w stosunku do 2015 r. natężenie urodzeń bardziej wzrosło w miastach (o 0,4 pkt prom.) niż na wsi (o 0,2 pkt prom.).

Niska liczba urodzeń **nie gwarantuje – już od 25 lat - prostej zastępowalności pokoleń.** Od 1990 r. wartość współczynnika dzietności kształtuje się poniżej 2, podczas gdy wielkość optymalna - określana jako korzystna dla stabilnego rozwoju demograficznego – to 2,1-2,15, tj. gdy w danym roku na 100 kobiet w wieku 15-49 lat przypada średnio 210-215 urodzonych dzieci; obecnie jest to ok. 130 urodzeń.

W 2016 r. zawarto ponad **193 tys. nowych związków małżeńskich** – tj. prawie 5 tys. więcej niż rok wcześniej. Współczynnik małżeństw wzrósł nieznacznie (o 0,1 pkt prom.) i wyniósł 5%. Częstość zawierania małżeństw w miastach i na wsi jest podobna. Liczba małżeństw nieznacznie wzrasta już trzeci rok - po trwającym przez pięć lat spadku. Należy podkreślić, że wzrosty i spadki liczby zawieranych małżeństw mają wpływ na zmiany w liczbie urodzeń w perspektywie kolejnych 2-3 lat po zawarciu małżeństwa, tj. im więcej nowych małżeństw, tym więcej urodzeń.

W 2016 r. **rozwiodło się ponad 63 tys. par** małżeńskich – o prawie 4 tys. mniej niż rok wcześniej, a w stosunku do kolejnych **1,6 tys. małżeństw orzeczono separację.**

W 2016 r. odnotowano **388 tys. zgonów** – jest to mniej o blisko 7 tys. niż w 2015 r.; współczynnik umieralności wyniósł 10,1‰ (w 2015 r. – 10,3‰).

W ciągu ostatnich kilkunastu lat natężenie zgonów w Polsce nie zmienia się istotnie, tempo zmian jest niewielkie - z lekką tendencją rosnącą - i w miarę jednostajne. Natężenie zgonów w miastach i na wsi jest wyrównane, chociaż - w ostatnich dwóch latach - w miastach było nieco wyższe i w 2016 r. wyniosło 10,2‰, a na wsi 9,9‰.

Umieralność niemowląt pozostała bez zmian – odnotowano ok. **1,5 tys. zgonów dzieci w wieku poniżej 1 roku życia.** Współczynnik wyrażający liczbę zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych wyniósł 4,0‰ – tj. pozostał na poziomie z 2015 r., czyli był połową niższy niż na początku tego wieku oraz prawie 5-krotnie niższy niż notowany na początku lat 90. XX stulecia.

W ogólnej liczbie **ludności Polski** (38433 tys.) **kobiety** stanowią prawie **52%**; na 100 mężczyzn przypada ich 107 (wśród ludności miejskiej 111, na wsi 101).

Rezultatem przemian w procesach demograficznych, a przede wszystkim trwającej od początku lat 90. ub. wieku głębokiej depresji urodzeniowej, są zmiany w liczbie i strukturze ludności według wieku.

W latach 1990-2016 istotnie (o 3,5 mln) zmniejszyła się liczba **dzieci w wieku poniżej 15 lat** oraz odsetek w populacji Polski (o 10 punktów). W 2016 r. było 5773 tys. dzieci, a ich udział w ogólnej liczbie ludności wyniósł 15%. Natomiast na początku tego stulecia dzieci stanowiły prawie piątą część populacji, a w 1990 r. prawie ¼. Z kolei, w tym samym czasie sukcesywnie zwiększała się liczba **osób w starszym wieku** (65 lat i więcej) – obecnie jest ich 6303 tys. (o 530 tys. więcej niż dzieci) i stanowią 16,4% ogólnej populacji (w 2000 r. udział ten wynosił 12,4%, a w 1990 r. tylko co dziesiąta osoba była w wieku co najmniej 65 lat).

Przedstawiając zmiany w strukturze ludności według **ekonomicznych grup wieku** należy wskazać na sukcesywnie **zmniejszanie się** - od 1990 roku - liczby i odsetka **ludności w wieku przedprodukcyjnym** (0-17 lat). W końcu 2016 r. ludności w wieku przedprodukcyjnym było około 6896 tys., a udział w ogólnej populacji wyniósł niespełna 18%, natomiast w 2000 r. prawie co czwarta osoba była w wieku 0-17 lat, a w 1990 r. - 29%.

Zmniejsza się także liczba i udział ludności w **wiekui produkcyjnym** (kobiety w wieku 18-59 lat, mężczyźni - 18-64 lata). W 2016 r. liczba osób w wieku produkcyjnym wyniosła 23768 tys., co stanowiło 61,9% ogólnej populacji. Od 2010 r. odsetek osób w wieku produkcyjnym obniża się co wynika z procesu przesuwania do grupy wieku poprodukcyjnego (60 lat w przypadku kobiet oraz 65 lat dla mężczyzn) licznych roczników osób urodzonych w latach 50. ub. wieku. Niemniej, w końcu 2016 r. udział ludności w wieku zdolności do pracy był w dalszym ciągu wyższy o 1,1 pkt proc. niż w 2000 r. i o 3,7 pkt proc. niż w 1990 r.

W ostatnich latach obserwowany jest także **dalszy wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym** (mężczyźni 65 lat i więcej, kobiety 60 lat i więcej). W końcu 2016 r. ludność w wieku poprodukcyjnym liczyła 7770 tys. osób, a jej udział przekroczył 1/5 ogólnej populacji (w 2000 r. osób w wieku poprodukcyjnym było o 2 mln mniej i stanowili niespełna 15%, a w 1990 r. prawie 13%). W stosunku do 2015 r. liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrosła o 236 tys. (0,6 pkt proc.).

**Tabl. 1. Podstawowe dane demograficzne dla lat 1990–2016**

Wyszczególnienie	1990	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
<b>Ludność ogółem</b> w tys.	38073	38254	38157	38530	38538	38533	38496	38479	38437	38433
<b>Przyrost rzeczywisty</b> w tys.	85	-9	-17	33	9	-5	-37	-17	-41	-4
w %	0,22	-0,02	-0,04	0,08	0,02	-0,01	-0,10	-0,04	-0,11	-0,01
<b>Ludność w wieku (%)</b>										
przedprodukcyjnym (0-17 lat)	29,0	24,4	20,6	18,8	18,5	18,3	18,2	18,0	18,0	17,9
produkcyjnym (18-59/64 lata)	58,2	60,8	64,0	64,4	64,2	63,9	63,4	63,0	62,4	61,9
poprodukcyjnym (60/65 lat +)	12,8	14,8	15,4	16,8	17,3	17,8	18,4	19,0	19,6	20,2
<b>Małżeństwa nowo zawarte</b> w tys.	255,4	211,2	206,9	228,3	206,5	203,9	180,4	188,5	188,8	193,5
na 1000 ludności	6,7	5,5	5,4	5,9	5,4	5,3	4,7	4,9	4,9	5,0
<b>Rozwody</b> w tys.	42,4	42,8	67,6	61,3	64,6	64,4	66,1	65,8	67,3	63,5
na 1000 ludności	1,1	1,1	1,8	1,6	1,7	1,7	1,7	1,7	1,8	1,7
<b>Separacje</b> w tys.	-	1,3	11,6	2,8	2,8	2,5	2,2	1,9	1,7	1,6
<b>Urodzenia żywe</b> w tys.	547,7	378,3	364,4	413,3	388,4	386,3	369,6	375,2	369,3	382,3
na 1000 ludności	14,3	9,9	9,6	10,7	10,1	10,0	9,6	9,7	9,6	9,9
<b>Zgony ogółem</b> w tys.	390,3	368,0	368,3	378,5	375,5	384,8	387,2	376,5	394,9	388,0
na 1000 ludności	10,2	9,6	9,7	9,8	9,7	10,0	10,1	9,8	10,3	10,1
<b>Zgony niemowląt</b> w tys.	10,6	3,1	2,3	2,1	1,8	1,8	1,7	1,6	1,5	1,5
na 1000 urodzeń żywych	19,3	8,1	6,4	5,0	4,7	4,6	4,6	4,2	4,0	4,0
<b>Przyrost naturalny</b> w tys.	157,4	10,3	-3,9	34,8	12,9	1,5	-17,7	-1,3	-25,6	-5,8
na 1000 ludności	4,1	0,3	-0,1	0,9	0,3	0,0	-0,5	-0,0	-0,7	-0,2
<b>Saldo migr.zagranicznych</b> w tys.	-15,8	-19,7	-12,9	-2,1	-4,3	-6,6	-19,9	-15,8	-15,8	1,5

**Tabl. 2. Ludność oraz ruch naturalny i migracje według województw w 2016 r.**

Województwa	Ludność (stan w dniu 31.12)			Małżeństwa	Rozwody	Separacje	Urodzenia	Zgony		Przyrost naturalny	Ogólne saldo migracji stałej
	ogółem	miasta	wieś					Ogółem	w tym niemowląt		
<b>P o l s k a</b>	<b>38432992</b>	<b>23129492</b>	<b>15303500</b>	<b>193455</b>	<b>63497</b>	<b>1612</b>	<b>382257</b>	<b>388009</b>	<b>1522</b>	<b>-5752</b>	<b>1505</b>
Dolnośląskie	2903710	2002118	901592	13872	5076	102	27452	30566	105	-3114	2809
Kujawsko-pomorskie	2083927	1239291	844636	10395	3741	104	19840	20525	88	-685	-1622
Lubelskie	2133340	989469	1143871	10654	3129	82	19666	22284	69	-2618	-4067
Lubuskie	1017376	660397	356979	5060	1885	30	9734	9955	57	-221	-831
Łódzkie	2485323	1563595	921728	11712	4085	115	22794	30213	86	-7419	-1417
Małopolskie	3382260	1637397	1744863	18001	4641	153	36331	30716	122	5615	3672
Mazowieckie	5365898	3449513	1916385	26696	8567	177	59586	54867	195	4719	12950
Opolskie	993036	515006	478030	4828	1435	40	8634	10006	40	-1372	-1370
Podkarpackie	2127656	876148	1251508	11114	2505	99	20262	19103	91	1159	-1639
Podlaskie	1186625	719662	466963	6279	1815	70	11373	12271	38	-898	-1287
Pomorskie	2315611	1486811	828800	12401	3851	69	25865	21145	94	4720	3532
Śląskie	4559164	3510034	1049130	22970	8184	250	42742	48958	190	-6216	-4556
Świętokrzyskie	1252900	558422	694478	5995	1799	45	10610	13948	45	-3338	-1750
Warmińsko-mazurskie	1436367	847949	588418	6693	2661	71	13443	14078	67	-635	-2974
Wielkopolskie	3481625	1903630	1577995	18529	6081	140	38237	32327	158	5910	1059
Zachodniopomorskie	1708174	1170050	538124	8256	3130	54	15688	17047	77	-1359	-1004

**Tabl. 3. Ruch naturalny oraz saldo migracji na 1000 ludności w 2016 r.**

Województwa	Małżeństwa	Urodzenia	Zgony		Przyrost naturalny	Ogólne saldo migracji stałej
			ogółem	w tym niemowląt <sup>a)</sup>		
<b>Ogółem</b>						
<b>Polska</b>	<b>5,0</b>	<b>9,9</b>	<b>10,1</b>	<b>4,0</b>	<b>-0,2</b>	<b>0,0</b>
Dolnośląskie	4,8	9,5	10,5	3,8	-1,1	1,0
Kujawsko-pomorskie	5,0	9,5	9,8	4,4	-0,3	-0,8
Lubelskie	5,0	9,2	10,4	3,5	-1,2	-1,9
Lubuskie	5,0	9,6	9,8	5,9	-0,2	-0,8
Łódzkie	4,7	9,2	12,1	3,8	-3,0	-0,6
Małopolskie	5,3	10,8	9,1	3,4	1,7	1,1
Mazowieckie	5,0	11,1	10,2	3,3	0,9	2,4
Opolskie	4,9	8,7	10,1	4,6	-1,4	-1,4
Podkarpackie	5,2	9,5	9,0	4,5	0,5	-0,8
Podlaskie	5,3	9,6	10,3	3,3	-0,8	-1,1
Pomorskie	5,4	11,2	9,1	3,6	2,0	1,5
Śląskie	5,0	9,4	10,7	4,4	-1,4	-1,0
Świętokrzyskie	4,8	8,5	11,1	4,2	-2,7	-1,4
Warmińsko-mazurskie	4,7	9,3	9,8	5,0	-0,4	-2,1
Wielkopolskie	5,3	11,0	9,3	4,1	1,7	0,3
Zachodniopomorskie	4,8	9,2	10,0	4,9	-0,8	-0,6
<b>Miasta</b>						
<b>Polska</b>	<b>5,0</b>	<b>9,8</b>	<b>10,2</b>	<b>3,9</b>	<b>-0,5</b>	<b>-1,1</b>
Dolnośląskie	4,7	9,4	10,8	3,7	-1,5	-0,3
Kujawsko-pomorskie	4,8	9,2	10,3	4,5	-1,1	-2,3
Lubelskie	4,9	9,2	9,2	3,7	0,0	-3,5
Lubuskie	5,0	9,5	9,8	6,4	-0,3	-1,3
Łódzkie	4,6	8,9	12,4	3,9	-3,4	-2,4
Małopolskie	5,2	10,7	9,5	2,3	1,2	0,0
Mazowieckie	4,9	11,4	10,1	3,2	1,3	2,4
Opolskie	4,8	8,5	10,0	5,5	-1,5	-2,1
Podkarpackie	5,1	9,2	8,5	4,0	0,7	-1,9
Podlaskie	5,4	9,8	8,6	3,4	1,2	-1,4
Pomorskie	5,3	10,6	9,9	3,3	0,7	-0,2
Śląskie	5,0	9,2	10,9	4,2	-1,7	-2,2
Świętokrzyskie	4,5	7,8	10,7	4,1	-2,9	-3,1
Warmińsko-mazurskie	4,5	8,9	9,9	5,2	-1,0	-1,9
Wielkopolskie	5,3	10,5	9,8	4,4	0,7	-2,7
Zachodniopomorskie	4,9	8,8	10,3	4,5	-1,4	-0,8
<b>Wieś</b>						
<b>Polska</b>	<b>5,2</b>	<b>10,2</b>	<b>9,9</b>	<b>4,1</b>	<b>0,3</b>	<b>1,7</b>
Dolnośląskie	4,9	9,6	9,9	4,0	-0,2	3,9
Kujawsko-pomorskie	5,2	10,0	9,2	4,3	0,8	1,5
Lubelskie	5,1	9,2	11,5	3,3	-2,3	-0,6
Lubuskie	4,9	9,8	9,8	4,9	-0,1	0,1
Łódzkie	4,9	9,6	11,8	3,6	-2,2	2,5
Małopolskie	5,5	10,9	8,7	4,3	2,1	2,1
Mazowieckie	5,1	10,6	10,5	3,4	0,1	2,5
Opolskie	5,0	8,9	10,2	3,8	-1,3	-0,6
Podkarpackie	5,3	9,8	9,3	4,8	0,4	0,0
Podlaskie	5,2	9,2	13,0	3,3	-3,8	-0,7
Pomorskie	5,5	12,2	7,8	4,2	4,4	4,6
Śląskie	5,1	9,9	10,0	5,2	-0,1	2,9
Świętokrzyskie	5,0	9,0	11,5	4,3	-2,5	-0,1
Warmińsko-mazurskie	4,9	10,0	9,7	4,8	0,3	-2,3
Wielkopolskie	5,4	11,6	8,7	3,9	2,9	3,9
Zachodniopomorskie	4,8	9,9	9,3	5,6	0,6	-0,2

a) Na 1000 urodzeń żywych